

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Коцюбинського**

факультет іноземних мов

кафедра германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
_____ проф. Лазаренко Н.І.

« _____ » _____ 2020 року

ВСТУП ДО ГЕРМАНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки	бакалавра
галузі знань	01 Освіта / Педагогіка 03 Гуманітарні науки
спеціальності	014.021 Середня освіта (мова і література (англійська)), 014.022 Середня освіта (мова і література (німецька)), 035.041 Філологія. Германські мови і літератури (переклад включно) (англійська).

Розглянуто і схвалено
на засіданні Вченої ради
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
протокол № ____ від « ____ » _____ 2020 р.

УДК 811.11(073) В85

Розробники:

Ямчинська Тамара Іванівна, канд. філол. наук,
доцент кафедри германської і слов'янської
філології та зарубіжної літератури;

Петров Олександр Олександрович, канд. філол.
наук, доцент кафедри германської і
слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Рецензенти:

Забужанська Інна Дем'янівна, кандидат
філологічних наук, завідувач кафедри
англійської філології Вінницького державного
педагогічного університету імені Михайла
Коцюбинського

Зарічанська Наталія Володимирівна, кандидат
філологічних наук, доцент кафедри методики
викладання іноземних мов Вінницького
державного педагогічного університету імені
Михайла Коцюбинського

Бібліографічний опис

Вступ до германського мовознавства: Програма обов'язкової навчальної дисципліни для студентів ступеня бакалавра галузей знань 01 Освіта / Педагогіка, 03 Гуманітарні науки, спеціальностей 014.021 Середня освіта (мова і література (англійська)), 014.022 Середня освіта (мова і література (німецька)), 035.041 Філологія. Германські мови і літератури (переклад включно) (англійська) / Т.І. Ямчинська, О.О. Петров – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2020. – 7 с.

АНОТАЦІЯ

Програма вивчення нормативної дисципліни «Вступ до германського мовознавства» має за мету поглиблене висвітлення історії становлення та розвитку германських мов, їх особливостей на засадах теоретичних положень загального мовознавства та забезпечення опанування студентами ключовими концепціями, поняттями, термінами германістики.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури факультету іноземних мов
Протокол №11 від «14» травня 2020 року

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету іноземних мов
Протокол № 5 від «11» червня 2020 року

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Вступ до германського мовознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, галузей знань 01 Освіта / Педагогіка, 03 Гуманітарні науки, спеціальностей 014.021 Середня освіта (мова і література (англійська)), 014.022 Середня освіта (мова і література (німецька)), 035.041 Філологія. Германські мови і літератури (переклад включно) (англійська).

Предметом вивчення нормативної навчальної дисципліни є історія становлення та особливості розвитку германських мов, їхні взаємні зв'язки та співвідношення цих мов з мовами інших груп індоєвропейської сім'ї.

Міждисциплінарні зв'язки: курс "Вступ до германського мовознавства" тісно пов'язаний із загальним мовознавством, філософією мови, теоретичною фонетикою, лексикологією, історією германських мов, контрастивною лінгвістикою.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: "Германські мови в індоєвропейській родині мов" та "Спільні та відмінні риси германських мов".

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

1.1 **Метою** викладання нормативної навчальної дисципліни «Вступ до германського мовознавства» є поглиблене висвітлення історії становлення та розвитку германських мов, їх особливих рис на засадах теоретичних положень загального мовознавства та забезпечення опанування студентами ключовими концепціями, поняттями, термінами германістики.

1.2. **Основними завданнями** вивчення курсу "Вступ до германського мовознавства" є

- закласти основу підготовки філолога-германіста з фундаментальних питань германського мовознавства (розвиток фонетичної, граматичної, лексичної систем, розвиток писемності, методи сучасної германістики тощо);

- вивчити загальні відомості про будову германських мов та особливості історичного розвитку окремих мов германської групи;

- встановити подібні риси германських мов через вивчення історії окремих груп (східногерманської, західногерманської, північногерманської);

- провести паралель з історією англійської та німецької мов, позначивши послідовність дисциплін, та акцентувати увагу на особливостях еволюції цих мов (фонетичні закони, розвиток відмінкової системи іменника, становлення категорії артикля, явища аблаута та умлаута, граматичні категорії дієслова тощо).

1.3 Компетентності

1.3.1 Загальні компетентності

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;

- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність працювати в команді та автономно;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність проведення досліджень на належному рівні.

1.3.2 Фахові компетентності:

- здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, теорії та історії розвитку германських мов;
- здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки;
- здатність аналізувати мовний матеріал з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті та захисту інтелектуальної власності на її результати;
- здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, перекладознавства;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

1.4 Програмні результати навчання:

- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- демонструвати належний рівень володіння державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною та іноземною мовами;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору;
- аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці;
- оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної галузі;
- здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- дотримуватися правил академічної доброчесності;
- доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору на них як фахівцям, так і широкому загалу;

- кваліфіковано здійснювати освітню та педагогічну роботи, сприяти гармонійному розвитку особистості, підготовці до активної професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 72 години 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Германські мови в індоєвропейській родині мов

Тема 1. Предмет германського мовознавства; германські мови в індоєвропейській родині мов; гіпотези походження спільноіндоєвропейської мови-основи; порівняльно-історичний метод у мовознавстві

Тема 2. Історичні відомості про давніх германців; культура давніх германців. Велике переселення народів. Формування варварських королівств

Тема 3. Давньогерманські племена та їх мови

Тема 4. Історія германської писемності. Рунічне письмо. Латинське письмо. Готичне письмо.

Розділ 2. Спільні та відмінні риси германських мов

Тема 5. Фонологічна система давніх германських мов

Тема 6. Морфологічна система давніх германських мов

Тема 7. Західногерманська група мов. Загальні відомості про англійську, фризську, давньосаксонську, нідерландську, африкаанс, німецьку, ідиш

Тема 8. Східногерманська та північногерманська групи мов. Загальні відомості про готську мову. Скандинавські мови: ісландська, фарерська, норвезька, датська, шведська

Тема 9. Лексичний склад давніх германських мов. Мовна картина світу давніх германців та основні шари лексики. Семантичні зміни в германській лексиці. Хвилі та характер запозичень іншомовної лексики до германських мов

3. Рекомендована література

Основна

1. Арсеньева М.Г. Введение в германскую филологию / Арсеньева М.Г., Балашова С.П. и др. – М., 1980.
2. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры / Гуревич А.Я. – М.: Искусство, 1984.
3. Жлуктенко Ю.О. Вступ до германського мовознавства / Жлуктенко Ю.О., Яворська Т.А. – К. : Вища шк., 1974.
4. Левицький В.В. Вступ до германського мовознавства / Левицький В.В. – [2-ге вид., доп.]. – Вінниця: Нова книга, 2006.
5. Левицький В.В. Основи германістики / Левицький В.В. – Вінниця: Нова книга, 2008.
6. Левицький В.В. Практикум до курсу “Вступ до германського мовознавства” /

Левицький В.В., Кійко С.В. – Вінниця : Нова книга, 2003.

7. Маньков А.Е. Происхождение категории рода в индоевропейских языках / А. Е. Маньков // Вопросы языкознания. – 2004. – № 5. Мифы народов мира. Энциклопедия: В 2 т. / Гл. ред. С.А.Токарев. — М.: Большая Российская энциклопедия, 1998.

8. Реформацкий А.А. Введение в языкознание / Реформацкий А.А. – М., 1998. – С.411-443.

9. Топорова Т.В. Отражение архетипов начала и конца в древнегерманской культурной традиции / Т. В. Топорова // Литературный язык и культурная традиция. – М., 1994. – С. 200-215.

10. Успенский Ф.Б. Новый взгляд на этимологию древнескандинавского названия Киева Kǫnningardr (по поводу статьи Э.Мелин) / Ф. Б. Успенский // Вопросы языкознания. – 2008 – №2. – 73-81.

Додаткова

1. Вступ до германської філології: конспект лекцій з тестовими завданнями. Частина перша / Ярхо А.В. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 100 с.

2. Вступ до германської філології: конспект лекцій з тестовими завданнями. Частина друга / Ярхо А.В. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 84 с.

3. Абросимова Е.А., Колокольникова М.Ю. Семинары по “Введению в германскую филологию”: Учебно-методическое пособие. – Саратов, 2003. – 156с.

4. Арсеньева М.Г., Балашова С.П., Берков В.П., Соловьева Л.Н. Введение в германскую филологию. – М.: ГИС, 2006. – 320 с.

5. Быкова Ю.В., Ушакова О.И. Введение в германскую филологию: Учебное пособие. Воронеж: Изд-во ВГУ, 1979. – 180 с.

6. Гухман М.М. Готский язык. – М., 1998. – 160 с. Древние германцы: Сборник документов Под. ред. А.Д. Удальцова. – М., 1952. – Т.1. – С. 6-7

7. Евченко В.В., Лебедько М.Г. Сборник упражнений по введению в германскую филологию. – Владивосток, 1986. – 147 с.

8. Ершова И.А. Введение в германскую филологию. – М., 1997. – 180 с.

9. Ершова И.А. Введение в германскую филологию. Выпуск 2. Древнегерманский глагол. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 256 с.

10. Ершова И.А. Введение в германскую филологию. Выпуск 3. Лексика древнегерманских языков. – М.: Изд-во МГУ, 2002. – 245 с.

11. Жирмунский В.М. Введение в сравнительно-историческое изучение германских языков. – М.-Л., 1964. – 250 с.

12. Красніков Ю.Ф. Вступ до германського мовознавства (скорочений конспект лекцій з методичними вказівками). – Х., 2002. – 48 с.

13. Макаев Е.А. Язык древнейших рунических надписей. – М., 1965. – 145 с.

14. Мейе А. Основные особенности германской группы языков. – М., 1952. – 180 с.

15. Семереньи О. Введение в сравнительное языкознание. – М., 1980. – 254 с.

Інформаційні ресурси

Електронні видання англійською мовою.

1. Britannica CD. Encyclopedia Britannica. Versions 1997-2005
2. www.encyclopedia.com Энциклопедия. Общие сведения. Библиография.
3. www.wikipedia.com Энциклопедия.
4. www.yourdictionary.com Электронные адреса.
5. indoeuro.bizland.com Описание индоевропейских языков.
6. Германские языки: Генеалогическое древо. Описание языков. Комментарий. Библиография. <http://sofrat.home.mindspring.com/germanc.html>
7. Дохристианский и средневековый период в истории германских языков. Литература. Культура. Мифология. Религия. www.anglo-saxon.demon.co.uk
8. Западно-германские языки . Английский язык. Нидерландский язык (голландский). Африкаанс. Фризский язык. Немецкий язык. www.travlang.com

Електронні видання російською мовою.

- Энциклопедия «Кругосвет» <http://www.krugosvet.ru>
- Сусов И.П. Введение в теоретическое языкознание: Электронный учебник. Тверь, 1999. <http://homepages.tversu.ru/~ips/LingFak1.htm>
- Сусов И.П. Индоевропейские языки <http://homepages.tversu.ru/~susov/Indoeuropean.htm>

4. Методи та технології викладання і навчання усне та письмове опитування студентів з теоретичних питань, практичне завдання з відповідної теми.

5. Форма підсумкового контролю навчання – екзамен.

6. Критерії та методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання – успішне завершення програми передбачає здобуття фундаментальних та професійно орієнтованих знань і вмінь, здатності вирішувати типові професійні завдання в галузі філології та суміжних спеціальностей. Оцінювання здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, що передбачає оцінювання студентів за всіма видами аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованої на опанування навчального навантаження з освітньої програми.